

Consolidarea birourilor istoriilor de credit în vederea reducerii fenomenului de supra-îndatorare a gospodăriilor casnice

Alexander Lehmann

Echipa economică germană în Moldova

Berlin/Chișinău, Iunie 2019

OMF-ile și îndatorarea excesivă a gospodăriilor casnice în Moldova: Recapitularea activităților desfășurate până în prezent de GET Moldova

În prezentarea din luna februarie (PB/01/2019), noi am subliniat faptul că instituțiile de micro-finanțare (OMF) joacă un rol crucial în promovarea accesului la finanțe pentru gospodăriile cu venituri joase și micro-antreprenorii din Moldova.

Totuși, dezvoltarea rapidă a organizațiilor de micro-finanțare în Moldova din ultima perioadă, în special a unor OMF-uri cu practici de creditare deosebit de riscante, reprezintă un motiv de îngrijorare din perspectiva asigurării stabilității sistemului financiar, în special datorită neîndeplinirii încrucișate a obligațiilor de plată cauzate de datoriile excesive ale gospodăriilor (aspect abordat și în PB/05/2018).

Aceste riscuri trebuie monitorizate și, în acest sens, noi am recomandat următoarele măsuri:

1. Consolidarea mecanismelor de protecție a consumatorului și aplicarea în practică a acestora
2. În cazul în care implementarea legii cu privire la OMF-uri din luna octombrie 2018 nu va conduce la consolidarea sectorului, va fi necesar să fie impuse cerințe mai stringente față de capitalul OMF, însă pentru moment nu vor fi necesare măsuri suplimentare de genul plafonării ratelor dobânzilor sau impunerea unor restricții privind raportul dintre deservirea datoriei și nivelul veniturilor.
3. Promovarea unui cod al insolvenței care să cuprindă atât gospodăriile casnice cât și micro-antreprenorii. În acest sens, trebuie promovate soluții private de restructurare a datoriilor care să poarte un caracter mai predictibil și cooperant.
4. **Consolidarea birourilor istoriilor de credit pentru a putea monitoriza diversitatea tot mai mare a relațiilor de împrumut și istoricul tot mai complex al debitorilor, ceea ce este tipic pentru acest sector.**

Această prezentare oferă mai multe detalii și recomandări în privința acestui ultim punct.

Consolidarea birourilor istoriilor de credit în vederea reducerii fenomenului de supra-îndatorare a gospodăriilor casnice în Moldova

Prezentare generală

- I. Birourile istoriilor de credit, datoria gospodăriilor casnice și stabilitatea financiară în Moldova**
- II. Cum să asigurăm furnizarea de informații complete cu privire la credite**
  - a. Includerea OMF-ilor în sistemul de informații privind creditele**
  - b. Utilizarea surselor de informații non-financiare**
  - c. Facilitarea schimbului de informații**
  - d. Concurența și asigurarea unei structuri de piață durabile**
- III. Concluzii și recomandări**

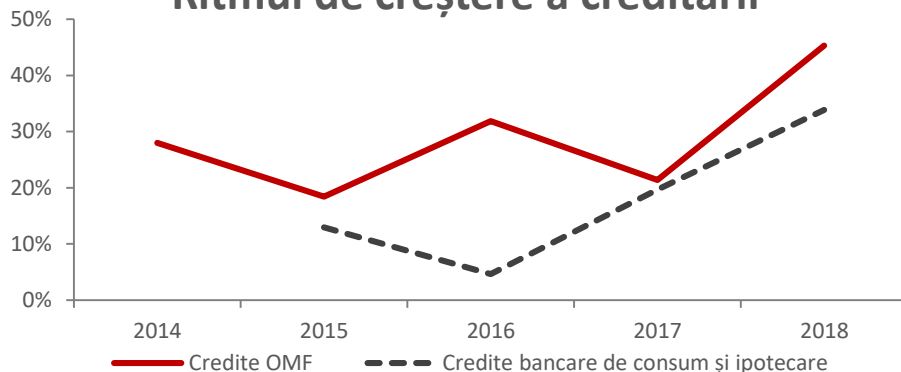
Referințe

I. Birourile istoriilor de credit, datoria gospodăriilor și stabilitatea financiară în Moldova

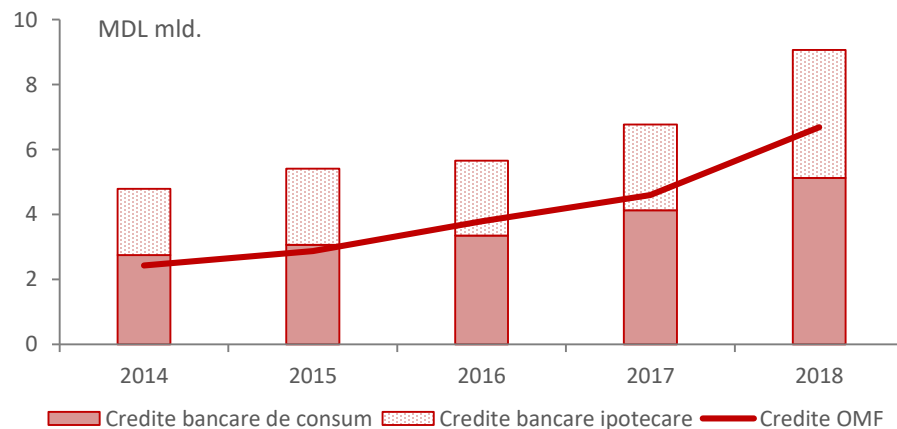
Riscurile care decurg din creșterea excesivă a creditelor de consum în Republica Moldova

- În ultimii 5 ani, creditele de consum au înregistrat o creștere medie anuală de 29 la sută.
- În prezent, OMF-ile dețin aproximativ 40% din stocul de credite de tip retail.
- Mai mult decât în cazul creditării bancare, creditarea din partea OMF-ilor este predispusă la relații de împrumut multiple, complexe sau excesive.
- Acest fapt se datorează aplicării unui regim de reglementare mai relaxat în privința instituțiilor ce nu acceptă depozite, dar și furnizării inadecvate de informații din partea debitorilor.

Ritmul de creștere a creditării

Credite acordate

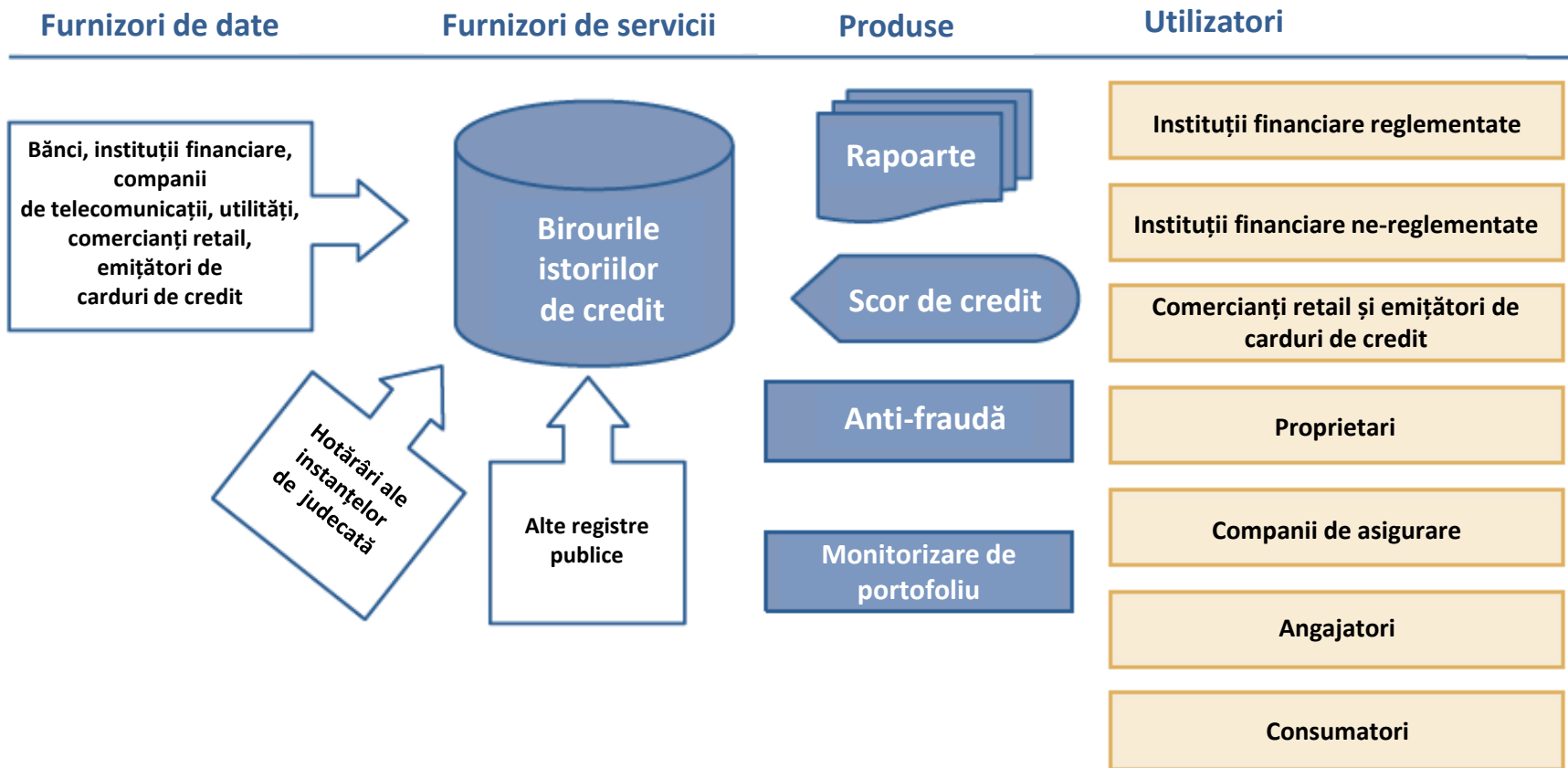
Sursă: NBM, NCFM

Notă: Creditele OMF includ și creditele ipotecare și credite către companii

Rolul birourilor istoriilor de credit în reducerea creditării excesive din partea OMF-urilor

Birourile istoriilor de credit furnizează informații cu privire la expunerea persoanelor fizice și a IMM-ilor/micro-antreprenorilor, precum și istoricul rambursărilor din partea acestora. Aceste birouri ajută la depășirea problemei ce ține de ‘asimetria informațională’ dintre creditori și debitori, și astfel joacă un rol esențial în asigurarea stabilității financiare. Birourile istoriilor de credit:

- Colectează informații de la bănci și instituții financiare non-bancare, precum și de la companii de utilități și comercianți de tip retail (care mai târziu singuri ar putea deveni clienții birourilor).
- De rând cu informațiile referitoare la neîndeplinirea obligațiilor de plată, birourile dezvăluie și informații ‘pozitive’ cu privire la istoricul rambursărilor. Acest lucru ajută la procesul de aprobare a creditelor și reduce ratele de neonorare a obligațiilor de plată din partea debitorilor cu un istoric de credit limitat, lărgind astfel accesul la credite.
- Unele birouri furnizează și servicii suplimentare, cum ar fi scoruri de credit
- Își desfășoară activitatea, în mare măsură, în bază de abonament (fiecare creditor raportează și consultă un birou)
- Fiind societăți tipic private, birourile diferă din punct de vedere al prețurilor, surselor de date, sistemelor informaționale utilizate, și astfel, rareori fac schimb de informații

Sursă: Banca Mondială (2011)

Birourile istoriilor de credit în Republica Moldova: structura de piață

Biroul de Credit

- Fondat în anul 2008, la inițiativa și cu suportul sectorului bancar
- Deține informații cu privire la creditele acordate de toate cele 15 bănci, ceea ce reprezintă 100% din portofoliul creditelor bancare și aproximativ 30% din portofoliul creditelor non-bancare. De asemenea, deține date despre creditele acordate de unele asociații de economii și împrumut.

Infodebit Credit Report

- Licențiat din anul 2017. Anterior a activat în calitate de simplu birou de evaluare a creditelor.
- Acoperă aproximativ 15 la sută din portofoliul creditelor bancare, și 70 la sută din portofoliul creditelor non-bancare.

Al treilea birou a fost licențiat la începutul anului 2019

- Nu este clar dacă o piață atât de mică precum cea din Moldova ar putea susține trei birouri de credit
- Birourile aplică standarde de date și sisteme informaționale diferite
- Deținerea celui mai mare birou de către instituții bancare ar putea reduce motivația acestuia de a face schimb de informații
- Cele două birouri create inițial nu au ajuns la un acord în ceea ce privește schimbul de informații

Birourile istoriilor de credit din Republica Moldova: Conținutul informațiilor

Potrivit Raportului Băncii Mondiale ‘Doing Business’ pentru anul 2018, Republica Moldova a obținut și actualmente are un scor relativ bun în ceea ce privește informația despre credite. Astfel, Moldova a îndeplinit 6 din cele 8 standarde:

- Datele cu privire la persoanele fizice și juridice sunt distribuite.
- Atât informațiile pozitive cât și cele negative cu privire la credite sunt distribuite.
- Datele istorice pentru o perioadă de cel puțin doi ani sunt distribuite.
- Datele cu privire la sumele creditelor mai mici de 1% din venitul pe cap de locuitor sunt distribuite.
- Potrivit legii, debitorii au dreptul să acceseze datele ce îi vizează, la cel mai mare birou de istorii a creditelor sau registru economic.
- Băncile și alte instituții financiare au acces în regim online la informațiile despre credite.

➤ **Totuși, încă mai există lacune importante:**

- Datele de la comercianții retail sau companiile de utilități nu sunt distribuite, suplimentar la datele din partea instituțiilor financiare.
- Nu se furnizează servicii suplimentare, cum ar fi serviciul de evaluare a creditelor cu atribuirea unui scor, ceea ce ar ajuta băncile și alte instituții financiare să aprecieze bonitatea debitorilor.

Birourile istoriilor de credit din Republica Moldova: Nivelul de acoperire este foarte redus

Indicator	Moldova	Europa și Asia Centrală	State OECD cu venituri înalte	Cea mai bună performanță în materie de reglementare
Indicele solidității drepturilor legale (0-12)	8	7.2	6.1	12 (5 economii)
Indicele profunzimii informației de credit (0-8)	6	6.6	6.7	8 (42 economii)
Nivelul de acoperire al registrului de credit (% de adulți)	0	25.3	21.8	100.0 (4 economii)
Nivelul de acoperire al biroului de credit	15.8	43.4	65.3	100.0 (25 economii)

Acoperire	Biroul istoriilor de credit
Nr. persoanelor fizice	393,852
Nr. persoanelor juridice (companii)	18,900
Total	412,752
% din populația adultă	15.8

Sursă: Indicatorii Doing Business, Banca Mondială, 2019.

Birourile istoriilor de credit din Republica Moldova: cadrul normativ

- Birourile istoriilor de credit sunt reglementate de legea cu privire la crearea Comisiei Naționale a Pieței Financiare din 1998 și diverse regulamente de implementare, ultimul fiind adoptat în 2009.
- Comisia Națională este responsabilă de licențierea și supravegherea serviciilor furnizate, surselor de informații privind istoriile de credit și accesul egal la informația de credit pentru toți utilizatorii
- A fost propus un **amendament**, care:
  - Va obliga OMF-ile să raporteze creditele noi către cel puțin un birou;
  - Va face obligatorie raportarea situațiilor de neonorare a angajamentelor de plată (evenimente de credit negativ);
  - Va oferi birourilor dreptul de a accesa informațiile non-financiare, cum ar fi datele companiilor de utilități și telecomunicații

II. Cum să asigurăm furnizarea de informații complete cu privire la credite

a. Integrarea OMF-lor în sistemul de informații privind creditele

În ultimii 10 ani, în multe state cu venituri mici și piețe emergente s-a atestat o deteriorare a calității portofoliului de credite ale OMF-lor, acest fapt fiind determinat de managementului inadecvat al riscurilor, organizarea internă slabă și practicile de creditare prea agresive în acest sector.

Experiența unor state (e.g. Armenia, Cambodgia) demonstrează că integrarea OMF-lor în sistemul general de raportare a creditelor, poate fi în interesul întregului sector, deoarece acest lucru va conduce la:

- Îmbunătățirea managementului riscurilor
- Eficientizarea procesului de verificare și aprobare a debitorilor
- Stimularea unui comportament responsabil din partea debitorilor

Cu toate acestea, OMF-ile la nivel individual nu vor fi motivate să furnizeze informații suficiente despre credite, din cauza costurilor suportate pentru dezvoltarea infrastructurii IT și crearea sistemelor de raportare, reținerea procesului de aprobare a creditelor, etc.

a. Incluziunea OMF-ilor în Moldova

Raportarea obligatorie de către OMF-uri, așa cum este prevăzut în amendament, va conduce, cel mai probabil, la schimbări structurale pozitive în sector:

- Consolidarea în continuare a sectorului și reducerea numărului de furnizori (actualmente numărul acestora este de aproximativ 150), acest fapt fiind determinat de costurile pentru dezvoltarea capacităților de raportare, specifice pentru OMF-uri
- Anterior, noi am identificat două tipuri de strategii comerciale în acest sector: verificări prelabile inadecvate /rate înalte de nerambursare și, proceduri de aprobare mai aprofundate. Raportarea obligatorie va conduce la consolidarea acestei din urmă strategii
- Aici putem identifica și un rol pentru asociația operatorilor din sector, care să promoveze proceduri de raportare și standarde în domeniul IT, și care poate deveni partenerul de discuții în dialogul cu CNPF și BNM
- Actualmente, birourile de credit din Moldova, nu par să ofere o bază de date specifică pentru OMF, cu prețuri diferențiate, așa cum este cazul altor țări

b. Utilizarea surselor de informații non-financiare

Utilizarea informațiilor din afara sistemului financiar este o practică răspândită deși nu una standard

Acest lucru va conduce la consolidarea disciplinei în domeniul creditării, deoarece furnizorii, precum companiile de comerț retail sau companiile de utilități vor putea sesiza mai rapid situațiile de supra-îndatorare, decât ar fi cazul când există doar informații privind neonorarea obligațiilor de plată la credite.

Acest lucru este deosebit de important pe piețele cu incluziune financiară redusă, cum este cazul R. Moldova, întrucât debitorii care se împrumută pentru prima dată pot documenta mai ușor calitatea creditelor

Situația în Moldova:

- Amendamentul confirmă dreptul birourilor de a accesa sursele de informații non-financiare, or aceasta este o evoluție binevenită
- Dreptul la respectarea datelor cu caracter personal nu trebuie să prezinte o problemă, reieșind din Normele Juridice Europene (GDPR)
- Prelucrarea datelor ar putea reprezenta o provocare (ex. din cauza lipsei numerelor ID). Cele două birouri mai mici care dispun de sisteme informaționale mai adaptabile, au șanse mai mari să depășească aceste provocări

Utilizarea surselor de informații non-financiare de către birourile istoriilor de credit din Europa

	AT	BE	HR	CY	CZ	DK	FI	DE	EL	HU	IC	IT	PL	XK	RO	RU	RS	ES	SK	SW	CH	NL	UK
Banks	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Credit unions	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Debt collectors / debt purchasers	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Leasing	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Credit card suppliers	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Retail credit suppliers	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Health insurance	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered	Not answered
Other insurers	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Energy	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Water	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Telecommunication companies	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Television suppliers	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Internet providers	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Mortgage providers	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Home rental companies	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Brokers/Intermediaries	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Courts	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Government departments	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Crowd-funding platforms	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Payment services providers	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Tax authorities	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Police	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Central banks	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Acquirers of credit portfolios	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Investors	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
Others	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes

Yes, organisations supply data to CRA
 In discussions
 No, organisations doesn't supply data to CRA
 Not answered

Sursă: ACCIS

c. Facilitarea schimbului de informații

- Birourile *private* de credit din Republica Moldova concurează între ele pentru a furniza în esență un bun public pentru industria financiară. Experiența Europeană arată că pe măsură ce un sistem financiar devine mai matur, birourile private vor avea acces la informații similare
- Cadrul de reglementare nu poate forța birourile să facă schimb de informații. Totuși, acesta poate:
  - Să oblige creditorii să consulte toate informațiile relevante (posibil ambele birouri, dacă acest lucru pare a fi necesar), or acest principiu este în concordanță cu Directiva UE privind creditul ipotecar;
  - Să interzică practicile anti-concurențiale (ex. când un birou de credit deținut de bănci cere drepturi exclusive, ceea ce împiedică băncile să consulte sau să raporteze către birourile concurente);
  - Să oblige biroul care a depistat o fraudă să raporteze această informație celorlalte două birouri (posibil, prin intermediul unei baze de date comune);
  - Să faciliteze utilizarea surselor comune de informații (înregistrările curților de judecată), prin convocarea, spre exemplu, a unor ședințe comune între birouri;
  - Să ofere consumatorilor /debitorilor dreptul de a solicita corectarea informațiilor eronate (spre exemplu, prin accesul la un ombudsman), chiar dacă evaluările privind calitatea creditelor vor fi diferite;
  - Să stabilească standarde înalte în ceea ce privește calitatea informațiilor accesate și a rapoartelor elaborate

d. Concurența și asigurarea unei structuri de piață durabile

Drepturile de proprietate

- Majoritatea birourilor istoricilor de credit pe piețele emergente sunt deținute de bănci sau asociații bancare, astfel se asigură reciprocitatea în schimbul de informații
- În perioada recentă, au apărut și alte birouri de credit ‘pretendente’, bazându-se pe accesul la sistemele informaționale
- Concurența între furnizorii privați oferă stimulente pentru îmbunătățirea calității datelor, reducerea prețurilor și furnizarea serviciilor suplimentare, cum ar fi scoruri de credit

Totuși, în condiții normale, piața este foarte concentrată. Acest lucru se datorează:

- Externalizărilor de rețea: valoarea informațiilor va crește odată cu participarea mai largă a instituțiilor financiare
- Economii de scară care decurg din costurile fixe ale sistemelor de date

Implicații pentru Moldova

- Un birou de credit deținut de bănci necesită o supraveghere deosebit de atentă, deoarece acesta este mai puțin predispus să includă informații de la instituții nebancare, și ar putea fi motivat să creeze bariere în calea fluxurilor informaționale
- Este puțin probabil ca trei birouri de credit să fie viabile din punct de vedere economic
- La etapa actuală, nu este necesar să existe preferințe în materie de reglementare (ex. utilizarea unui birou în scopuri de supraveghere)

III. Concluzii și recomandări

Concluzii

- Sistemul existent de informații creditare din Moldova, nu este în stare să țină pasul cu dezvoltarea rapidă a sectorului de micro-finanțare
- Există riscul funcționării unui sistem fragmentat de informații creditare, constituit dintr-un birou sprijinit de instituțiile bancare și două birouri mai mici dar mai inovatoare care deservește instituțiile de micro-finanțare
- Experiența altor state arată că pe măsură ce sistemul financiar se maturizează, birourile informațiilor de credit au acces la informații similare. Concurența între cele trei birouri din Moldova va conduce la identificarea celor mai eficiente procese și va stimula inovarea, de ex. producerea scorurilor de credit
- Economiiile de scară și efectele de rețea în acest sector sunt de așa natură încât se pare că în cele din urmă vor rămâne viabile cel mult două birouri
- Încurajarea unui număr tot mai mare de instituții financiare să raporteze la birourile istoriilor de credit, va conduce, cel mai probabil, la consolidarea în continuare a sectorului de micro-finanțare: OMF-ile suportă costuri fixe pentru dezvoltarea sistemelor informaționale și de raportare, iar practicile agresive de creditare bazate pe informații limitate despre debitori vor deveni mai puțin atractive din punct de vedere practic

Recomandări privind măsurile de reglementare și executare

- Raportarea obligatorie a noilor expuneri de către OMF, după cum este prevăzut în amendamentul propus, reprezintă o măsură rațională. CNPF ar trebui să susțină această măsură prin conlucrarea, la nivel individual, cu cele mai mari OMF-uri (sau cu o asociație a operatorilor din sector), în vederea promovării unor platforme și sisteme informaționale comune de raportare
- Studiile pilot ar putea demonstra valoarea rapoartelor de credit pentru calitatea activelor OMF, și pentru asigurarea accesului la credite pentru debitorii care se împrumută pentru prima dată
- Accesul birourilor la informațiile non-financiare (acest aspect este de asemenea prevăzut în amendament) poate fi sprijinit prin definirea datelor ce urmează a fi furnizate de către organele de stat (ex. instanțele de judecată, registrul gajului), precum și orientarea agenților economici privați spre implementarea unor standarde privind datele mai deschise (ex. companiile de telecomunicații, utilitățile)
- **Schimbul de date dintre birouri** poate fi obligat prin lege doar în anumite situații, ex. fraude sau încălcarea legislației privind combaterea spălării banilor. De altfel, CNFP ar trebui să conlucreze cu cele trei birouri pentru a le determina să lucreze în direcția utilizării unei baze de date comune și asigurării calității similare a rapoartelor
- Orice practici anti-concurențiale din partea unor birouri individuale (ex. prin solicitarea drepturilor de exclusivitate) trebuie verificate. Este necesar să fie aplicate standarde înalte în ceea ce privește calitatea datelor, având în vedere faptul că pe termen lung, funcționarea pe o piață mică a trei birouri de credit ar putea să nu fie o opțiune viabilă.

Referințe

- ACCIS (2018): 2017 Survey of Members: Analysis of credit reporting in Europe.
- World Bank (2012): Credit Reporting Knowledge Guide.
- Miller, M. (2003): Credit reporting systems and the international economy, MIT Press.
- World Bank (2011): General Principles for Credit Reporting

Contacte

Woldemar Walter

walter@berlin-economics.com

Dr Alexander Lehmann

lehmann@berlin-economics.com

Echipa Economică Germană în Moldova

c/o BE Berlin Economics GmbH

Schillerstraße 59, 10627 Berlin

Tel: +49 30 / 20 61 34 64 0

www.get-moldova.de

Twitter: @BerlinEconomics

Facebook: @BE.Berlin.Economics

 Berlin
Economics

The logo for Berlin Economics, consisting of two green squares of different shades to the left of the text 'Berlin Economics'.